

Slottoespraak OVV Staten-Generaal 6 december 2003

Dames en Heren,

Vlaamse vrienden,

Uw talrijke opkomst doet deugd. Het bewijst dat de Vlaamse beweging haar veerkracht niet verloren heeft, maar integendeel erin slaagt op 6 december de Goede Sint ernstige concurrentie aan te doen. Dat is in het huidige politieke klimaat waar de Sinterklazen nog de hoge toon voeren, in afwachting van de Zwarte Pieten binnen een paar jaar, toch heel wat. Het bewijst ook de bestaansredenen van het OVV, het, wat ik zou noemen, tankschip van de Vlaamse Beweging. Een tankschip, dat traag vaart en langzaam zijn bochten neemt, maar ook ontzettend veel kan vervoeren. Als nieuwbakken kapitein van het tankschip wil ik ervoor zorgen dat de lading van dit tankschip niet vermindert maar integendeel nog zal groeien. Ik zal echter de snelheidsmaniakken van de Vlaamse beweging geen strobreed in de weg leggen. Ieder volgens zijn eigen inzichten en eigen temperament, zolang het maar netjes blijft.

In een slottoespraak dreigt men al snel in herhaling te vallen. Zeker na de drie puike inleidingen van onze vrienden Annick Schramme, Theo Lansloot en Jan Jambon. Alvast mijn dank ervoor. Dank zij uw deskundige inzet kregen we een knap overzicht van de drie verschillende fronten waarop de Vlaamse beweging strijdt- de pacifisten vergeven me deze militaire vergelijking. Vlaanderen in België, Vlaanderen in Europa, Vlaanderen in de wereld, er is genoeg interessant werk aan de winkel.

In mijn slottoespraak wou ik toch nog even een andere dimensie, die niet werd behandeld in de inleidingen, aanraken, nl. de verhouding tussen de Vlaamse beweging en de Vlaamse democratie.

Democratie, beste Vlaamse vrienden, wordt wel eens gedefinieerd als ‘het georganiseerde meningsverschil’, een systeem waarin burgers van een natie het recht hebben hun meningsgelijkenissen te bundelen in organisaties als politieke partijen die zich toeleggen op de uitbouw van coherente en realiseerbare beleidsprogramma’s, en hun meningsverschillen te beleven via een geciviliseerd debat en vreedzame competitie om de politieke macht. Politieke partijen, en het recht die op te richten, vormen daarom een wezenlijk onderdeel van de democratie als ‘georganiseerd meningsverschil’. Dank zij het democratisch debat, dank zij de noodzaak de macht te delen in coalities met andersdenkenden, leert men zijn eigen stellingen, zijn ‘eigen groot gelijk’ te relativeren en elke absolute machtsaanspraak te laten varen.

Vlaanderen, gesitueerd in het hart van de Europese beschaving heeft dan ook ten volle geparticipeerd in deze cultuur van het georganiseerde meningsverschil. De grote politieke stromingen van ons continent, zoals conservatisme, liberalisme, christen-democratie, sociaal-democratie, nationalisme en ecologisme zijn ook ons kleine Noordzeelandje binnengerold en blijven zorgen voor een levendige cultuur van politieke diversiteit. En dat is maar goed ook. Democratie is voorlopig het enige systeem dat er in slaagt collectieve beslissingen te laten groeien uit een diversiteit van individuele meningen. Alle gedachten, waarin een of andere vorm van éénpartijstaat of non-partijstaat worden gehuldigd, zij het de corporatieve staat, zij het de dictatuur van het proletariaat, zij het de fundamentalistische theocratie, creëren maar een schijneenheid en moeten uitmonden, eens deze schijneenheid doorbroken, in repressie, corruptie en burgeroorlog.

Democratie, de cultuur van het georganiseerde meningsverschil, is echter meer dan de loutere optelsom van politieke stromingen en groeperingen. Het functioneren van het georganiseerde meningsverschil vereist ook een overkoepelend systeem van spelregels, vereist ook een zinvol en samenhangend geheel van bevoegdheden, vereist ook een goed functionerend uitvoerend apparaat. Zonder spelregels, die men liefst niet om de haverklap en te dicht bij de datum van de match wijzigt, onttaardt het georganiseerde meningsverschil in een woelige vechtpartij.

Zonder betekenisvolle en samenhangende bevoegdheden verwordt het georganiseerde meningsverschil in een oefenpartijtje van schaduwboxen. Zonder behoorlijk uitvoerend apparaat, gemeenzaam de administratie genoemd, is het georganiseerde meningsverschil gedoemd tot machteloze impotentie.

Je zou de democratie kunnen vergelijken met een appartementsgebouw. De diverse politieke stromingen betrekken er elk hun private appartementen, met eigen living, badkamer, slaapkamer, enzovoort. De spelregels, bevoegdheden en uitvoerend apparaat behoren tot de gemene delen, het gemeenschappelijke dak, de buitenmuren, de trapzaal, de ingangshal, enz. Gemene delen, zo leert ons de speltheorie, zijn echter onderworpen aan een groot gevaar, nl. de ‘tragedy of the commons’. Een goed onderhoud en verdere investering in de gemene delen levert een nut op voor alle appartementsbewoners. Paradoxaal genoeg kan juist dit gegeven remmend werken op de verzorging ervan. De appartementsbewoners speculeren erop dat de anderen wel hun nek zullen uitsteken voor het gemeenschappelijke belang zodat zij er gratis de graantjes kunnen van meepikken. Als iedereen zo redeneert en deze ‘free riders’-houding aanneemt, vervallen de gemene delen en is iedereen op het einde van de rit veel slechter af. Beste Vlaamse vrienden, deze dreiging bestaat ook voor ons Vlaams appartementsgebouw. De private delen worden reeds ijverig gebruikt terwijl de gemene delen nog verre van af zijn. Integendeel de werven liggen al een tijdje stil. Of nog erger, het bouw materiaal wordt gebruikt als recuperatiemateriaal voor het oplappen van een verkrottend gebouw in de buurt.

De Vlaamse politieke partijen bekvechten ijverig met elkaar in het Vlaams Parlement over zonevreemde woningen, over de watertoets, over het Vlaams Ecologisch Netwerk, over gelijke kansen in het onderwijs... en dit is maar goed ook. Het Vlaamse georganiseerde meningsverschil werkt.

Maar ondertussen weten de Vlamingen nog altijd niet of ze het recht hebben over hun eigen spelregels inzake verkiezingen te beslissen, zijn het nog altijd Belgische instanties, met een zwaar impact vanuit Wallonië, die beslissen welke spelers mogen toegelaten worden in het democratische spel en welke als staatsgevaarlijk moeten worden beschouwd.

Ondertussen moet het Vlaams Parlement werken met kreupele bevoegdheden.

Het moet een verkeersbeleid voeren over de wegen maar het moet zwijgen over het spoor.

Belachelijk.

Het moet een beleid voeren over de gezondheid maar het moet zwijgen over de ziekteverzekering. Belachelijk.

Het moet een economisch stimulusbeleid voeren maar het moet zwijgen over de arbeidsmarkt.

Belachelijk.

Het moet een beleid voeren inzake milieu, maar heeft geen direct contact met de andere grote tegenspeler op dit vlak, nl. de Europese Unie. Opnieuw, belachelijk.

Het Belgisch federalisme is en blijft voorlopig, om een woord van één van mijn voorgangers, nl. Matthias Storme, te gebruiken, een contrafederatie. De echte federalisten, zij die een afgewerkte soevereiniteit voor de deelstaten willen, weze het binnen een exclusief Europees kader of in een Belgische confederaal kader- we zullen deze discussie hier niet voeren- zij die een volwaardige democratische dynamiek in Vlaanderen willen, zitten hier, mijnheer Verhofstadt en mijnheer di Rupo, en niet in de achterkamertjes van de Belgische politiek waar de verworvenheden van het federalisme niet als een rijkdom, maar als een vervelend obstakel worden beschouwd. Wist het orakel van Brakel, onze geliefde Herman Decroo, onlangs in

Humo niet te zeggen dat het federalisme in België niet bestaat. Ik vrees dat hij grotendeels gelijk heeft. De federale structuren bestaan op papier. Op het politieke veld worden de deelregeringen beschouwd als politieke onderaannemers, die met hun oppositie ‘democratietje’ mogen spelen, maar waarbij de zwaarwichtige beslissingen centraal worden genomen.

De Vlaamse beweging, zijn tankschip het OVV inclusief, heeft de historische plicht de aandacht voor de gemene delen van ons Vlaams appartementsgebouw gaande te houden. De Vlaamse beweging moet de energie opbrengen om de ‘tragedy of the commons’, die de prille Vlaamse democratie bedreigt, te doorbreken en opnieuw een dynamiek op gang te brengen die leidt naar de afwerking van ons politiek huis, waarbinnen we als linkse of rechtse, als conservatieve of progressieve, als ecologistische of productivistische, als globalistische of anti-globalistische Vlaamse burgers op een fatsoenlijke wijze onze meningsverschillen kunnen uitvechten.

En in het bijzonder wil ik mijn oproep richten naar de Vlaamse regeringspartijen, en nog meer in het bijzonder naar de grootste onder hen, de VLD. Zij bezetten voor het ogenblik de meeste en de mooiste appartementen in het Vlaamse gebouw. Onder de Vlaamse regeringspartijen heeft de VLD tijdens de verkiezingscampagne, op haar congressen en in publicaties van haar voorzitter, de grootste Vlaamse mond opgezet. Het wordt hoogtijd dat ze er ook werk van maken. Mijnheer de Minister –President, stop met rusten- om even Boudewijn Degroot te parafraseren. Doe iets, of om het in het globalees te zeggen, ‘Move !’. Gooi de vervlaamsing en verwaalsing van de ziekteverzekering, gezinsbeleid en het spoor op de politieke agenda. Dit is geen extremisme, maar een ‘minimum minimorum’ dat door alle Vlaamse partijen werd onderschreven.

Beste Bart, de politieke ‘somers’ duren niet eeuwig. Maak daarom van deze gelegenheid gebruik om uw Vlaams staatsmanschap te bewijzen. Als de grote Vlaamse partijen nu eens even hun private appartementen konden verlaten en zich zouden aaneenklitten om de gemene delen van ons Vlaams torengedouw af te werken. Als zij met elkaar akkoord zouden gaan niet verder te werken in een federale regering of niet toe te treden tot een federale regering als er geen concreet perspectief wordt geboden voor de afwerking van de Vlaamse democratische rechtstaat, dan zal het ‘c’est onbespreekbaar’ van Elio snel een loze kreet blijken.

Maar, Vlaamse vrienden, alhoewel we moeten uitgaan van de goede wil en de goede trouw van onze Vlaamse gezagsvoerders en mandatarissen, mogen we toch niet naïef zijn. Politici zijn ook maar mensen, die dikwijls niet kunnen weerstaan aan de lokroep van de korte termijn-sinterklaas geschenken. Daarom moeten de politici blijvend onder stoom gehouden worden. Zij moeten het gevoel krijgen dat het steeds verder blijven negeren van de Vlaamse politieke agenda hen ook door de Vlaamse kiezer zal kwalijk genomen worden in de lente van komend jaar.

We weten bijgevolg wat ons te doen staat in de nabije toekomst. De Vlaamse beweging moet de volgende maanden gebruiken om de Vlaamse bevolking, en in het bijzonder de Vlaamse jeugd, te informeren over de juistheid van onze eisen, over de realiseerbaarheid van onze eisen, over de urgentie van onze eisen, en over wie in welke mate bereid is voor onze eisen op te komen.

Dames en heren,

Beste Vlaamse vrienden,

Ik wil graag eindigen met een persoonlijke noot. In mijn actief leven als ‘public intellectual’ – dit is niet pretentius bedoeld maar is een mooie term voor iemand die tracht in alle onafhankelijkheid meningen in het publieke debat te brengen- is de Vlaamse beweging steeds

een bekommernis geweest, maar misschien niet mijn centrale bekommernis en zeker niet mijn enige bekommernis. Als Vlaamsgezinde liberaal streef ik niet alleen naar ‘Vrijheid voor Vlaanderen’, maar ook naar ‘Vrijheid (en verantwoordelijkheid) in Vlaanderen, in Europa en in de gehele wereld.’ Toch heb ik de vraag, die mij door mijn uiterst verdienstelijke en lieve voorganger, Eric Ponette, werd gesteld positief beantwoord en heb ik de uitdaging aanvaard.

De liberale beweging heeft tot aan de eerste wereldoorlog een belangrijke rol gespeeld in de emancipatie van de Vlamingen in het Belgische staatsbestel. Na de eerste wereldoorlog en tot de jaren tachtig van de vorige eeuw is de liberale beweging wat weggedeemsterd uit de Vlaamse strijd, omwille van vele redenen waarop ik hier niet wil op ingaan. Sinds de negentiger jaren heeft het Vlaamse liberalisme gelukkig weer aangeknoopt bij zijn vroegere traditie en komt het op voor een verdere en radicale uitbouw van de Vlaamse deelstaat. Het blijft mijns inziens echter veel te veel bij woorden en men steekt zich weg achter goedkope excuses zoals ‘Elio wil niet en het land moet toch bestuurd worden’. Ik wil als Vlaamsgezinde liberaal mijn best doen om deze patstelling te doorbreken. Immers, de grootste politieke formatie in Vlaanderen zijn en blijven, dat moet je verdienen. Dan moet je ook bereid zijn de onmiddellijke partijbelangen soms even opzij te zetten en uw nek uit te steken voor het algemeen Vlaams belang, voor de gemene delen van ons Vlaams huis.

Ik doe het ook, beste Vlaamse vrienden, uit respect voor twee Vlaamse geestesgenoten, wier namen reeds door Eric Ponette werden vermeld. Vooreerst Adriaan Verhulst die ons dit jaar ontviel. Gedurende de woelige jaren zestig, de tijd van Leuven Vlaams, ongetwijfeld een hoogtepunt in de Vlaamse strijd, was hij een van de weinigen die tegen vele van zijn partijgenoten in durfde op te komen voor deze Vlaamse eisen. Van hem kan gezegd worden dat hij de blauwe meubelen in Vlaanderen heeft gered.

Ten tweede, wil ik het ook doen voor mijn goede vriend Gustaaf Van Wichelen, die zo vreselijk werd getroffen door het verkeersnoodlot. Zonder verpinken stond hij de laatste decennia op de bres in liberale congressen om aandacht te vragen voor de Vlaamse eisen. Dat hij hierbij werd geridiculiseerd en afgesnauwd, kon hem niet deren. Gustaaf weet dat hij vecht voor een rechtvaardige zaak en dat geeft hem vleugels in de strijd tegen kortzichtigheid, carrièrezucht en platvloersheid. Beste Gustaaf, ik hoop dat gij het op uw ziekbed moogt horen. Wij vechten verder, voor een vrij en volwassen Vlaanderen en ik hoop dat wanneer ik op het einde van de mandaat voor de spiegel sta mag zeggen ‘ Wij hebben ons best gedaan, voor de vrijheid, voor de democratie, voor Vlaanderen’.

Beste Vlaamse vrienden, ik dank u voor uw aandacht.